

Barn och unga som blivit offer för sexualbrott på nätet

Hur kan ungdomsarbetare stödja och hjälpa?

Nathalie Wingren
Brottsofferjouren

Toimintaa tukee:
Verksamheten stöds av:

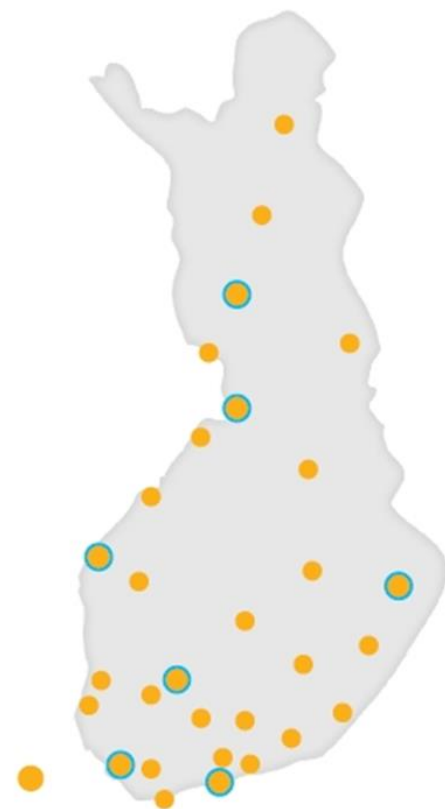

Innehåll

- Brottsofferjouren
- Allmänt om brottslighet på nätet
- Sexualbrott på nätet
- Exempel
- Allmänna instruktioner
- Att identifiera symptom
- Brottets konsekvenser och effekter för offret
- Ungdomsarbetare stödjer och hjälper
- Anmälningsplikt
- Var finns hjälp och stöd att få?
- Brottsofferjourens materialpaket
- Kommentarer, diskussion & frågor

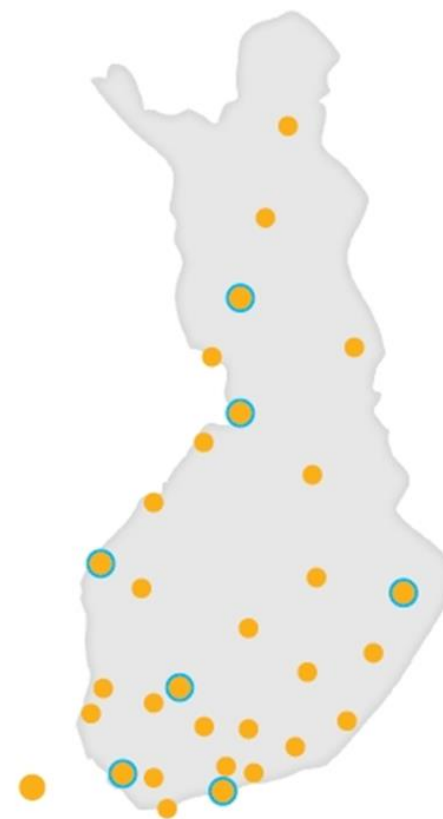
Brottsofferjouren

- Verksamhet baserar sig på samarbetsavtal, justitieministeriet som huvudfinansiär
- Partnerorganisationer
  - Förbundet för mödra- och skyddshem, Kyrkostyrelsen, Mannerheims Barnskyddsförbund, Psykisk Hälsa Finland rf (riksomfattande samordningsorganisation), Finlands Röda Kors, Settlementförbundet i Finland
- Påverkansarbete:
  - Ställningstaganden, utbildning, utvecklingsverksamhet, material, kommunikation och marknadsföring
- Brottsofferjouren (RIKU) finns även på Facebook, Instagram, Twitter

Brottsofferjouren

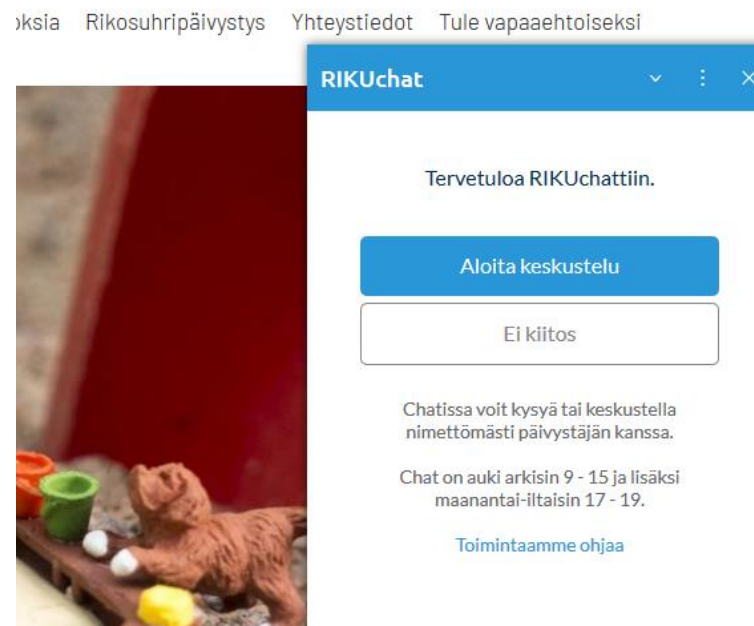
- Tjänsterna är avsedda för brottsoffer, deras närmaste och brottmålsvittnen
- Tjänsterna är avgiftsfria för klienten
- Tjänster
  - Servicepunkter, stödpersoner
  - Telefontjänst
  - Juridisk hjälp per telefon
  - Chat

Brottsofferjouren

- Chat

- Finns på nätet: www.riku.fi
- Chatten är öppen vardagar kl. 9:00 – 15:00 och på måndagkvällar kl. 17:00 – 19:00
- Stöd och hjälp med låg tröskel
- Möjlighet att rådfråga om brottmål
- Ett populärt medium och kanal för minderåriga som utsatts för sexuella övergrepp
- Även professionella yrkesutövare kan fråga om råd

Allmänt om brottslighet på nätet

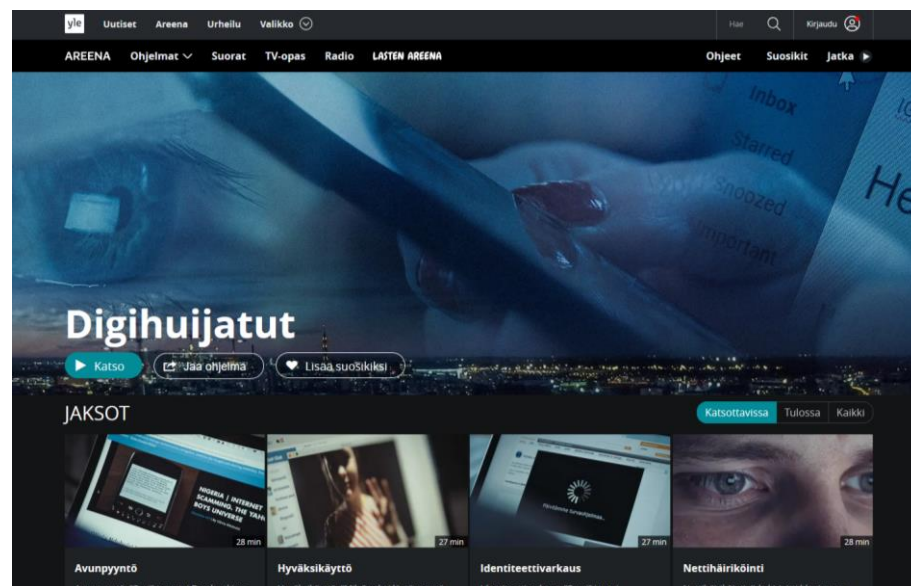
- Ju mer internet används, desto mer missbruk förekommer det.
- Anonymitet kan medföra störande beteende och missbruk
- Det som är olagligt i det verkliga livet, är i regel också olagligt online.
- Men på nätet kan saker lätt spåra ur
- Material som sprids på nätet kan finnas där för alltid
- Anonymitet betyder inte nödvändigtvis att man inte kan få fram personens identitet
- Men det positiva är att också bevisen blir kvar på nätet!

Allmänt om brottslighet på nätet

- Vi bör vara på det klara med hurdant digitalt avtryck vi lämnar efter oss
  - Positioneringsuppgifter, uppgifter om våra kompisar eller sökhistoria kan oavsiktligt avslöja information för en annan användare
- Information kan samlas in från olika sociala medier
  - Skäl att överväga en avgränsning av sekretess- och säkerhetsinställningar
- Elektroniska apparater, t.ex. mobiltelefoner, samlar in otroligt mycket användarinformation
- Det lönar sig att lära sig hur man stänger av positioneringsdata på telefonen

Allmänt om brottslighet på nätet

- TV-serien *Digihuijatut* på Yle Arenan
- 10 avsnitt om olika brott som sker på nätet
- Brottsoffer berättar om sina erfarenheter
- Experter medverkar i TV-serien
  - Bl.a. om Brottsofferjouren, Cybersäkerhetscentret och Centralkriminalpolisen

Allmänt om brottslighet på nätet

- Brottsrubriceringar bl.a.
  - Ärekränkning
  - Olaga hot
  - Förföljelse
  - Identitetsstöld
  - Olovlig avlyssning
  - Olovlig observation
  - Bedrägeri
  - Brott mot kommunikationsfrid
  - Spridande av information som kränker privatlivet
  - Olika sexualbrott

HAUKKUMINEN, FEIKKIPROFIILI TAI LUVATON KUVA SOMESSA - MISTÄ APUA? I TUBEÄITI Q&A

13 191 näyttökertaa · 12.9.2018

👍 174 💬 8 ➔ JAA ⚙️ TALLENNNA ...

Sexualbrott på nätet

- Lockande av barn i sexuella syften (grooming)
  - Förberedelse av sexuella övergrepp mot barn eller unga genom att skapa ett förtroligt förhållande med offret
  - Manipulering genom vilken man genom att skapa en anknytnings- och förtroenderelation försöker få en minderårig att gå med på sexuella handlingar
  - Det hela börjar ofta med ett till synes oskyldigt samtal eller beröm
  - Att locka ett barn för sexuella ändamål har i lagen definierats som straffbart
- Köp av sexuella tjänster av minderåriga
  - Till exempel köp av sex eller försök till köp av sex – verksamhet som sker mot vederlag (också annat än pengar)

Sexualbrott på nätet

- Tvingande till sexuell handling
  - Till exempel sexuella antydningar och påtryckning
  - Till exempel att be om nakenbilder / -videon av en minderårig och att utöva utpressning med dem
- Sexuellt utnyttjande av barn
  - Till exempel att skicka sexuellt färgat material till en minderårig
- Innehav och spridning av pornografisk bild av barn
  - Till exempel innehav av sexuellt färgad bild av en 16-åring

Sexualbrott på nätet

- OBS! Brottsofferjouren och Youtube-kanalen *Äidin puheenvuoro* har gjort en gemensam video om sexualbrott!

SEKSUAALIRIKOKSET NETISSÄ - NÄIN TUNNISTAT TILANTEEN JA SAAT APUA I
TUBEÄITI Q&A EXTRA

12 299 näyttökertaa • 22.8.2018

👍 163 🗨️ 4 ➦ JAA ≡ TALLENNNA ...

Exempel

- Sändning av nakenbilder / -videon till en minderårig
- Sändning av önskan om att bli tillskickad nakenbilder eller någon typ av sexuellt videomaterial
- Spridning av nakenbilder / -videon av en minderårig
- Utpressning med sexuellt material
- Träffförslag
- Sexförslag
- Köp av sex eller förslag till köp av sex
- Osakliga sexuella kommentarer
- Grooming genom skapande av en förtrolig relation

Allmänna instruktioner

- Bevisbilder på brottet bör tas tillvara om möjligt
- Lagring av bilder och meddelanden
- Vid behov bör man be om hjälp / råd av nätpolisen eller göra en polisanmälan
- Vid behov en anmälan om en person eller osakligt innehåll till den som tillhandhåller tjänsten
- Vid behov blockering av en person i tjänsten
- Hjälp bör sökas så fort som möjligt
- Polisen ger närmare instruktioner

Att identifiera symptom

- Det kan vara svårt att identifiera symptom
- Viktigt att fästa uppmärksamhet vid ändrat beteende hos ett barn / en ung person
- Snabb reaktion på eventuella beteendeförändringar
- Att uppvisa symptom efter ett brott är normalt och individuellt
- Att kunna identifiera förändrat beteende som något som beror på en brottsupplevelse och inte handlar om normala förändringar förknippade med utvecklingsfasen eller andra symptom
- Alla uppvisar inte symptom alls eller symptomen kan komma först efter en lång tid

Att identifiera symptom

- Typiska symptom och känslor:
  - Rädsla, skam och skuldkänslor
  - Ångest, rastlöshet, inåtvändhet och sömnproblem
  - Svårigheter med att finna balans i livet och koncentrationssvårigheter
  - Likgiltighet och nedstämdhet
  - Stark stress
  - Svårigheter i skolan, inlärningssvårigheter och beteendestörningar
  - Depression och självdestruktivt beteende
  - Fysisk smärta och somatiska symptom
  - Gå tillbaka i utvecklingen till en nivå som ligger under den egna åldersgruppen
  - Problem i den språkliga utvecklingen
  - Hopplöshet och negativa framtidsutsikter
  - Ökat missbruk och aggressivt beteende
  - Förnekelse av det skedda

Brottets konsekvenser och effekter för offret

- Att bli offer för brott kan påverka offrets liv på många sätt
- Brott som sker på nätet kan ge upphov till liknande symptom än de brott som sker i det verkliga livet
  - Ekonomiska
  - Psykiska
  - Sociala
  - Praktiska
  - Fysiska
- Också brottsprocessen och oklarheter kring den kan skapa förvirring
- Som lindrigast kan brottet förorsaka ovilja och förargelse, men i värsta fall kan det ha allvarliga och långtgående konsekvenser i offrets liv

Brottets konsekvenser för offret

- Ekonomiska konsekvenser:
  - Kostnader som orsakas av brottmål, till exempel rese- och telefonkostnader
  - Hälsovårdskostnader
  - Inkomstbortfall
- Praktiska konsekvenser:
  - Utmaningar med att klara av vardagen
  - Kontinuerliga utredningar och polisanmälningar

Brottets konsekvenser för offret

- Psykiska konsekvenser:
  - Traumatisering
  - Självd destruktivitet
  - Depression
- Sociala konsekvenser:
  - Relationsproblem
  - Kraftlöshet
  - Känsla av utanförskap
  - Människors nyfikenhet
  - Nära människors bristande förståelse
  - Nära människors överdrivna omsorg
  - Ett brott som skett på nätet kan snabbt sprida sig till en stor skara människor

Brottets konsekvenser för offret

- Psykiska symptom kan leda till fysiska symptom:
  - Sömnpromblem
  - Värk
  - Smärta
  - Magbesvär
  - Ätstörningar
- Stress kan sänka motståndskraften och utsätta för fysiska åkommor

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Förebyggande verksamhet och diskussion:
  - Vilka risker finns det?
  - Var går gränsen?
  - När borde larmklockorna ringa?
  - Vem kan man prata med om det börjar kännas ångestfyllt?
  - Hur kan man tacka nej till kontaktförsök?
  - Hur kan man bryta kontakten?
  - När lönar det sig att blockera motpartens kontaktförsök?
  - När ska man söka hjälp och var?

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Viktigt att komma ihåg när man hjälper och ger stöd
  - Lyssna och ge tid för den andra att prata ut
  - Ge den unga möjlighet att berätta
  - Försök hålla dig lugn
  - Tro på den unga
  - Tveka, förringa eller skuldbelägg inte
  - Visa förståelse för olika känslor och symptom
  - Den unga förstår inte nödvändigtvis att hen är offer och att det är ett brott det handlar om
  - Att prata kan kännas svårt
  - Den unga kan vara rädd och vill bara glömma bort hela saken
  - Den unga kan uppleva att hen gjort fel
  - Den unga kan vilja skydda förövaren eller sina föräldrar
  - Det kan också hända att den unga har mist förtroendet för vuxna
  - Unga känner nödvändigtvis inte till sina rättigheter eller vet sina egna gränser

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Understryk följande:
  - Vem som helst kan bli offer för brott
  - Det som har skett är inte barnets eller den ungas fel
    - ✓ Även om hen deltagit i diskussionen
    - ✓ Ansvaret ligger alltid hos den vuxna / förövaren
  - Det är helt normalt att man reagerar på det skedda
  - Det finns ingenting att känna skam för och dylika situationer är inte alls ovanliga
  - Det är ofta en bra idé att lätta på hjärtat och tala ut
  - Att söka hjälp leder inte till hemska saker
  - Man ska inte vara rädd för att polisanmäla saken → Hjälpen finns att få
- Vardagen rullar på
  - Den ungas liv kan kretsa för mycket kring det skedda
  - Med tanke på offrets återhämtning, är det ytterst viktigt att vardagen fortsätter som förr
  - Ungdomsarbetet kan spela en viktig roll i det!

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Ungdomsarbetaren kan stödja den unga i att återhämta sig
- Återhämtningen påverkas av t.ex.
  - Egna möjligheter att klara av och bearbeta utmanande saker
  - Personlighet (öppenhet, positivt sinne osv.)
  - Brottets art och varaktighet
  - Brottsplats
  - Stöd av nära
  - Professionell hjälp

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Återhämtningen främjas i synnerhet av en trygg vardag som kan bestå av följande:
  - Tröst
    - Närhet och värme
    - Umgänge och samhörighet i vardagen
    - Avkoppling
  - Samtal
    - Samtal om vad som hänt på sistone
    - Att diskutera känslor
    - Att behandla bekymmer och oklarheter
    - Att öka trygghetskänslan
  - Engagemang
    - Att hålla fast vid vardagliga bestyr
    - Att ta emot hjälp
    - Att hålla fast vid hoppet och en positiv attityd

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Det är bra att ge barnet/den unga återkoppling på att hen modigt delat mig sig av sina erfarenheter
- Man behöver inte veta vilken brottsrubricering det handlar om, eftersom polisen utreder saken senare
- Barnet / den unga vill nödvändigtvis inte prata om vad som hänt, och det är bra att komma ihåg att man inte heller behöver veta allt
- Detaljerna kring brottet ska inte diskuteras med den minderåriga innan polisen har hört barnet
- Det är bra att ställa öppna frågor så att man inte styr diskussionen för mycket

Ungdomsarbetare stödjer och hjälper

- Barn och unga känner inte nödvändigtvis igen sitt hjälpbehov
  - Det är viktigt att kunna gå igenom olika hjälpande myndigheter och samarbetspartner
  - Hur kan olika instanser stå till förfogande och hjälpa
  - Hur kan klienten ha nytta av hjälpen
- Det kan kännas svårt och skrämmande att berätta för föräldrarna om det som skett så man kan göra det tillsammans
- Det är viktigt att ge barnet hopp om att hen kan klara sig ur det som skett
- Dessutom är det bra att fråga också om andra saker, t.ex. hur det har gått i skolan eller med hobbyerna
- Säkerställ barnets / den ungas säkerhet → Hur säkerställs säkerheten?
- Berätta att du har anmälningsplikt
  - Enligt ålder och utvecklingsnivå om vad som kommer att hända härnäst

Anmälningssplikt

- Barnskyddsanmälan:
  - För att göra en anmälan räcker det att du har en misstanke eller en oro för barnets (under 18 år) situation
  - Det kan finnas flera orsaker till att en anmälan görs och som är förknippade med barnets och familjens situation
  - Barnskyddsanmälan är för barnets bästa
  - Barnskyddsanmälan görs till socialbyrån i barnets hemkommun

Anmälningsplikt

- Polisanmälan
  - När man får kännedom om ett allvarligt brott mot ett minderårigt barns liv och hälsa, t.ex. ett sexualbrott, misshandel eller grov misshandel
  - När man får kännedom om ett allvarligt brott som är under ett förberedande stadium, t.ex. mord, grov misshandel eller skolhot
- Vid akut läge ring nödcentralen 112
- Man kan alltid kontakta polisen eller barnskyddet för att få råd!

Var finns hjälp och stöd att få?

- Brottsofferjouren
  - Servicepunkter
  - Telefontjänst
  - Juridisk hjälp per telefon
  - Chat
  - Också professionella inom området kan be om råd med låg tröskel!
- Polisen & nätpolisen
- Barnskyddet
- Olika organisationer osv.!

Var finns hjälp och stöd att få?

- Varför ska man söka hjälp och kontakta polisen?
  - Erfarenheten kan ha långtgående konsekvenser i framtiden om man inte får den hjälp och stöd som behövs
  - Ett brott är alltid ett brott - oberoende av var det har skett och för vem
  - Kom ihåg att samma regler gäller offline som online
  - Även om förövaren är under 15 år, är hen ersättningsskyldig för den skada som hen förorsakat
  - Möjlighet för skadeersättning
  - Förövaren ska ställas till svars för sina handlingar
  - Förebyggande av framtida brott

Brottsofferjourens materialpaket

- Avgiftsfria materialpaket för proffs som jobbar med unga
- Hjälper att ta upp svåra ämnen
- Materialpaket innehåller:
  - Videomaterial
  - Diskussionsmaterial
  - PowerPoint
  - Frågesport
- Unga lär sig att identifiera brott, olika företeelser förknippade med dem samt sätta ord på svåra händelser

Brottsofferjourens materialpaket

- Teman i materialpaketet:
  - Vad är våld i förhållande? – Att lära känna sina gränser
  - Fysiskt våld är allvarligt; vikten av att prata
  - Att identifiera sexualbrott; vikten av att söka hjälp
  - Det är okej att tala om våld i hemmet – Vad betyder det att få hjälp?
  - Känner vi igen brott som sker i skolan?
  - Brott som sker på nätet; vikten av att ta dem till tals
  - Olika sätt för vårdnadshavare att diskutera brott och oegentligheter
- Brottsofferjourens webbsida!
  - www.riku.fi

Kommentarer, diskussion och frågor!

Tack!

Toimintaa tukee:
Verksamheten stöds av:

